

Kouluille ohjattu lisätuki auttaa oppilaita eteenpäin

Helsinki on saanut lupaavia tuloksia niin sanotun positiivisen diskriminaation määrärahan eli PD-rahnan ohjaamisesta kouluille, jotka tarvitsevat lisäresursseja muun muassa oppilaspohjan sosiaalisen taustan vuoksi.

Tavoite on hillitä koulujen eriarvoistumista ja tasoitaa oppimistuloksia, ja tulokset ovat hyviä. Koulujen väliset erot ovat tasaantuneet samaan aikaan kun alueiden erot ovat muuten jyrkentyneet muun muassa väestön sosioekonomisen aseman eriytymisen vuoksi. Esimerkiksi lähikoulujen suosio on kasvanut.

Helsinki ohjasi viime vuonna kaikkiaan 1,6 miljoonaa euroa kouluille, joiden alueella on paljon työttömiä, vähävaraisia ja heikosti koulutettuja aikuisia tai vieraskielisiä. Tasa-arvorahalla koulut ovat esimerkiksi palkanneet lisäopettajia, erityisopettajia tai avustajia. Kun luokassa on kaksi opettajaa, oppilaat saavat aiempaa helpommin yksilöllistä apua.

Rehtorit ovat olleet tyytyväisiä rahoitukseen, joka on lisännyt koulujen päätantävaltaa rahojen käyttöön. Myös pääkaupunkiseudun asukkaat suhtautuvat

myönteisesti PD-rahaan. HS:n mielipidekyselyssä 65 prosenttia helsinkiläisistä, espoolaisista ja vantaalaisista vastasi, että vaikeiden alueiden kouluille voi antaa enemmän rahaa kuin muille (HS 14.2.).

Heikoimmat koulut ovat onnistuneet parantamaan tuloksiaan viime vuosina. Helsingin tietokeskuksen *Helsingin tila ja kehitys 2016* -raportin mukaan koulujen erot ovat tasaantuneet, kun aiemmin heikosti menestyneet koulut ovat lisänneet jatkokoulutukseen siirtyneiden osuutta. Myös alueittain tarkasteltuna 16–18-vuotiaiden koulutukseen osallistuminen erot ovat tasaantuneet. Muutos on tapahtunut heikoimmin menestyneiden alueiden parantunutta tilannettaan.

Myös vieraskielisten nuorten tilanne on kohentunut, ja vieraskielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut nopeasti etenkin ammatillisessa koulutuksessa.

Yksi keino tasoitaa oppimistuloksia on lisämäärärahan kohdentaminen sosioekonomisten erojen perusteella. Panostus maksaa itsensä takaisin, jos oppilaat selviytyvät paremmin jatko-opintoihin ja saavat kunnon otteen elämästä.

Kuntien pitää rauhoittua

Porvo suunnittelee sosiaali- ja terveyspalvelujensa yhtiöittämistä joko kokonaan kunnan omistamaan yhtiöön tai yhdessä jonkin toisen toimijan kanssa perustettavaan yhteisyritykseen.

Muutos koskisi aluksi terveysasemia ja hammashoitoa. Samantapaisia suunnitelmia viritellään monessa muussakin kunnassa, kuten Kouvolassa.

Porvoossa suunnitelmat herättivät myös kovaa vastustusta, ja päätökset on siirretty kuntavaalien yll. Kunnan palkkaliistoilla olevat lääkärit ovat hermostuneet asiasta, ja myös Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri on huolissaan.

Sote-uudistus on kunnille ymmärrettävästi kipeä asia. Kunnilla ollaan viemässä valta sekä palvelujen järjestämisessä että tuottamisessa. Yhteisyritykset ja kokonaisulkoistukset ovat kuntien epätoivoisia yrityksiä säilyttää itsellään valtaa edes palvelujen tuotannossa.

Määräysvallan betonointi kunnan käsiin vuosiksi eteenpäin ei ole kuntalaisten etu. Sote-uudistuksella pyritään turvaamaan palvelut kaikille. Kuntien lyhytnäköinen oman edun tavoittelu kaventaa tulevien maakuntien mahdollisuuksia parantaa palveluja.

Kuntien pitää nyt rauhoittua sote-suunnitelmiansa kanssa.

Muut lehdet

Niinistön vetäytyminen altistaisi valeuutisille

AAMULEHTI pohtii, aikooko presidentti Sauli Niinistö asettua uudelleen ehdolle vuoden 2018 presidentinvaaleissa.

”Moni varmasti näkee asian niin, että istuvalla presidentillä on lupa pantata päätöstään pitkään. – Lyhyeksi jäävästä kampanjakaudesta olisi sekin etu, että ulkopuolisille jäisi vähemmän aikaa puuttua esimerkiksi valeuutiskampanjoinnilla Suomen presidenttivalintaan.”

”Kolikolla on kuitenkin myös toinen puoli. Mitä pidempään presidentti pakottaa muut odottamaan, sitä uhkaavampaa näyttääytyy se mahdollisuus, että elokuussa jo 69 vuotta täyttävä Niinistö

päättääkin olevansa valmis eläkkeelle. Silloin soppa uhkaa seota todella pahasti, ja kyberhyökkäyksille sekä disinformaatiolle on tilaa pelottavan paljon.”

LAPIN KANSA ei usko Haavisto-ilmiön enää toistuvan, jos Niinistö on ehdolla.

”Jos Niinistö ei asetu ehdolle, Pekka Haavistosta tulee haastajan sijasta suurin ennakkosuosikki. Tähän porvaripuolella ei taida olla varaa.”

ETELÄ-SUOMEN SANOMAT toteaa, että vaaleissa on aina tilaa uusille ilmiöille.

”Olisiko aika taas kypsä esimerkiksi naisehdokkaan synnyttämälle ilmiölle? Sellaista ei presidentinvaaleissa ole nähty sitten Elisabeth Rehnin ja Tarja Halosen parhaiden päivien.”

Vieraskynä

Tieteen ja politiikan yhteyttä on vahvistettava

Valtionhallinnon tulisi ohjata tutkimusta pidättyvästi, mutta valtion tutkimuslaitoksissa työskentelevien on vastattava virkamiesten ja poliitikkojen esittämiin kysymyksiin.

POLIITIKOT sanovat, että jos tutkijalta kysyy apua johonkin ongelmaan, tämä haluaa paljon rahaa ja viisi vuotta aikaa. Päättäjät ja tutkijat eivät ymmärrä toisiaan.

Tutkimus on hidasta, ja yksittäisestä tutkimuksesta saa harvoin selkeitä ja yksiselitteisiä vastauksia. Tämän takia valtion tutkimuslaitosten budjetit on leikattu kovalla kädellä ja rahoituksesta päättämistä on siirretty ministeriöihin, jotta ne saisivat tarvitsemiaan tietoja.

Ongelma on oikea mutta ratkaisu väärä.

MONET virkamiehet ja poliitikot eivät ymmärrä, että yksittäinen tutkimus ei yleensä riitä vastaamaan haluttuun kysymykseen. Vastauksia saa ainoastaan hyödyntämällä kokeneen tutkijan ammattitaitoa.

Vain prosentti hallinnon tarvitsemasta tiedosta syntyy oman maan yliopistoissa tai tutkimuslaitoksissa. Loput 99 prosenttia tutkija kerää eri maissa tehdyistä tutkimuksista.

Pystyäkseen keräämään tuon tiedon maailmalta tutkijan pitää tehdä se yksi prosentti omaa tutkimusta. Hänellä täytyy olla kansainvälinen koulutus ja kontakteja, hänen on käytävä alan laitoksissa ja kongresseissa ja hänen pitää lukea muiden tekemiä tutkimuksia. Tutkijan täsmällisellä tutkimusaiheella ei ole merkitystä, kunhan se lisää tutkijan ymmärrystä omalla alallaan.

TUTKIMUKSEEN hyvin perehtynyt asiantuntija osaa vastata useimpiin hallinnon kysymyksiin päivissä tai viimeistään viikoissa tekemättä aiheesta uutta tutkimusta. Jos ei pysty tai halua, on väärällä alalla.

Tämä on päivänselvää lääketieteessä. Suurinta osaa uusista hoitokeinoista ei keksitä Suomessa. Huippulääkärit tietävät, mitä maailmalla tapahtuu, ja he ottavat hoidot sieltä omaan käyttöön. Ei sosiaali- ja terveysministeriö voi sanoa: kehittääkö pallolaajennustekniikka, koska liian moni kuolee sydäninfarktiin. Yhtä vähän ministeriö voi vaatia uudenlaisen influenssarokotteen kehittämistä. Ministeriön pitäisi kannustaa tutkimukseen, joka lisää tutkijoiden ymmärrystä omasta alastaan, jotta ministeriökin voi saada tietoa sitä tarvitessaan.

Esimerkiksi Talvivaaran kaivoksesta puhuttaessa terveysvaikutusten arviointi on ollut paljon varmemmalla pohjalla kuin ympäristövaikutusten arviointi. Ongelmien ilmetessä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella (THL) ei ollut kokemusta kaivosonnettomuuksista, mutta sillä oli tutkimuksen tuo-

ma osaaminen metallien haitta-vaikutuksista. Niinpä THL pystyi arvioimaan riskit ja opastamaan hallintoa ja kansalaisia.

Ilman omaa tutkimusta pelataan niillä tiedoilla, jotka yliopisto-opinnoissa on aikoinaan saatu.

VALTIONHALLINNON tulisi ohjata tutkimusta vain hyvin yleisellä tasolla eikä ruveta jakamaan rahoitusta tiettyihin hankkeisiin.

Valtiovalta on halunnut tutkimuksen ja päätöksenteon väliin uusia rakenteita ”jalostamaan” tutkimustietoa päätöksentekijöille. Valtion tutkimuslaitokset ovat perinteisesti hoitaneet tätä tehtävää. Myös yliopistojen asiantuntijat ovat ihan hyvillä tutkimustiedon välittäjiä, mutta yliopistoja ei voi komentaa. Tutkimuslaitoksissa tiedon välittäminen on virkatyötä.

Tutkimuslaitoksissa työskentelevien tutkijoiden on nähtävä roolinsa hallinnon ja politiikan apuna. Heidän on oltava koko ajan valmiina välittämään ymmärrettävästi omaa ja kansainvälistä tutkimustietoa, sekä pyydettyä että pyytämättä. Pienhiukkasten ja ilmastomuutoksen tutkimuksessa on saatu tältä pohjalta hyviä tuloksia.

Ongelma on oikea mutta ratkaisu väärä.

Kaikkien tutkimuslaitosten pitäisiakin rakentaa toimintansa sille ajatukselle, että laitoksen yksiselitteinen tehtävä on tuottaa ja välittää tutkimustuloksia hallinnolle käyttökelteisessä muodossa. Tutkimuslaitoksen strategisen johdon – esimerkiksi pääjohtajan – peukalon alla voisi olla lisäresurssi, joka on tarkoitettu tutkimustiedon koostamiseen ja odottamattomien ongelmien selvittämiseen. Laitokset voisivat myös sopia keskenään yhtenäisistä tiedonkoostamisratkaisuista ja oppia hyviä käytäntöjä toisiltaan.

TUTKIJAT ovat kuin mörssykorissa kiikaroivia tähystäjiä, jotka kertovat kapteenille, mitä on horisontissa ja vähän sen takanakin. Tutkijoiden on tehtävä taustansa perusteella tärkeänä pitämäänsä tutkimusta, mutta samalla heidän on oltava valmiina vastaamaan mihin tahansa kysymykseen omalta alaltaan.

Jouko Tuomisto
Kirjoittaja on emeritusprofessori.